



Κειμενογλωσσολογία 2025-2026  
Ενότητα 3: Κειμενικά είδη

# Κειμενικά είδη

- «συστηματικές συσχετίσεις εκφραστικών και οργανωτικών στοιχείων με λειτουργίες και στοιχεία περιεχομένου, με βάση το ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν στο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον τους» (Γεωργακοπούλου & Γούτσος 1999: 63)
- Όροι: κειμενικό είδος genre-register-text type  
          τύπος κειμένου  
          είδος/ γένος κειμένου
- Γλωσσικά - εξωγλωσσικά κριτήρια

- Αριστοτέλης (Ρητορική 1.3.1358a36-b8): γένη λόγων:  
συμβουλευτικόν (genus deliberativum),  
δικανικόν (genus iudiciale), ἐπιδεικτικόν (genus  
demonstrativum)

■ ὁ λέγων, περὶ οὗ λέγει, πρὸς ὃν λέγει

- Παραδοσιακή ρητορική: «γένη» του λόγου: αφήγηση,  
περιγραφή, επιχειρηματολογία + εκθετικός λόγος  
(επεξήγηση), διαδικαστικός λόγος (διαδικασία)

# Λειτουργίες της γλώσσας κατά Jakobson

|                        |                             |                        |
|------------------------|-----------------------------|------------------------|
|                        | 1. περιεχόμενο<br>αναφορική |                        |
| 2. πομπός<br>βιωματική | 4. μήνυμα<br>ποιητική       | 3. δέκτης<br>προθετική |
|                        | 5. δίαυλος, επαφή<br>φατική |                        |
|                        | 6. κώδικας<br>μεταγλωσσική  |                        |

**Καταστασιακότητα**  
(σχέση με καταστασιακό περιεχόμενο)

**Συνοχή**  
(γλωσσική συνέχεια)

**Προθετικότητα**  
(στόχοι του πομπού)

**Συνεκτικότητα**  
(νοηματική συνέχεια)

**Αποδεκτότητα**  
(προσαρμογή στον δέκτη)

**Πληροφορητικότητα**  
(οργάνωση των πληροφοριών)

**Διακειμενικότητα**  
(σχέση με άλλα κείμενα)

## ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Βάλτε το λάδι σε κατσαρόλα επάνω σε δυνατή φωτιά, να κάψει. Ρίξτε τα υπόλοιπα 9 υλικά κι ανακατέψτε τα επάνω στη φωτιά 10', ώσπου να ροδίσουν ελαφρά. Ρίξτε το κρασί και το ξίδι, σκεπάστε και σιγοβράστε τη μαρινάτα 30'. Αφήστε τη να κρυώσει. Αφαιρέστε τα κρεμμύδια, τα δαφνόφυλλα και τα γαρίφαλα και περιχύστε με τη μαρινάτα αυτή τα κομμάτια του κρέατος, που έχετε τοποθετήσει σ' ένα πήλινο σκεύος. Σκεπάστε τα κι αφήστε τα να σταθούν 24 ώρες στο ψυγείο. Βγάλτε τα από τη μαρινάτα κι αφήστε τα να στραγγίσουν σε τρυπητό. Βάλτε το λάδι σε κατσαρόλα επάνω σε δυνατή φωτιά, να κάψει και σωτάρετε μέσα σ' αυτό το κρέας. Ρίξτε το κρασί, το ζωμό κρέατος, το καρότο, το κρεμμύδι, το σέλινο, τα σκόρδα, τη δάφνη, αλάτι και πιπέρι.

## ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Ο μικρούλης αυτός ήταν πάνω-κάτω δέκα χρόνων. Ο κυρ-Αχιλλέας ο καφετζής τον έφερε από ένα μακρινό του ταξίδι στη Νότια Αμερική, όταν ήταν ναυτικός και έκανε τις κονομισιές του και άνοιξε αυτό τον καφενέ. Πήρε και μια κοπέλα από τον τόπο του. Όμως η μοίρα δεν του 'στερξε ν' αποκτήσει δικό του σπλάχνο. Η καλή του η Πολύμνια, έγκυος στο πρώτο τους παιδί, έπεσε στο περιβόλι που δούλευε και χτύπησε σοβαρά. Έτσι έχασε το παιδί (αγόρι) στον τέταρτο μήνα της εγκυμοσύνης της. Οι γιατροί είπαν ότι δεν θα μπορέσει πια να κάνει άλλο. Ο κυρ-Αχιλλέας, πικραμένος από τότε, πήγε ένα τελευταίο ταξίδι στις νότιες θάλασσες, πριν αφήσει διά παντός τη θάλασσα.

### ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Καλώ όλους, καλώ τη νέα γενιά της χώρας, αυτήν την 3η Σεπτέμβρη να ξεκινήσουμε ένα νέο αγώνα. Έναν ακόμα αγώνα προσφοράς στο λαό, τους πολίτες και την πατρίδα. Τη δέσμευσή και το στόχο ότι θα χτίσουμε μια δίκαιη κοινωνία. Σας καλώ να περπατήσουμε μαζί σε αυτόν τον άλλο δρόμο. Δε γυρνάμε πίσω, όπως λέει η νεολαία μας. Να περπατήσουμε αυτό το δρόμο, φτιάχνοντας μια κοινωνία με κανόνες, με αρχές, με αξίες, με αξιοπρέπεια. Με σιγουριά και φαντασία. Με ασφάλεια και ελευθερία. Με εμπιστοσύνη και πρωτοβουλία. Με αξιοκρατία και δημιουργία. Με δουλειά για όλους. Μια δίκαιη κοινωνία. Η μεγαλειώδης σήμερα παρουσία σας, αποδεικνύει ότι, αυτή η υπόσχεση είναι εντολή λαϊκή. Έτσι και σήμερα θα αλλάξουμε την πορεία της χώρας και πάλι, θα αλλάξουμε την πορεία της Ελλάδας.



## ΚΕΙΜΕΝΟ 4

Είναι λοιπόν η ανεργία ένδειξη όχι μόνο οικονομικών αλλά και κοινωνικών ανακατατάξεων. Ως λύση αντιμετώπισης της ανεργίας η μετανάστευση είναι επομένως και ένας αποτελεσματικός τρόπος αντιμετώπισης των κοινωνικών πιέσεων που αυτή δημιουργεί και που ενδέχεται να απειλούσαν την ισχύουσα τάξη πραγμάτων. Το ελλαδικό κράτος θέλοντας να απαλλαγεί από το κοινωνικό βάρος των εξαθλιωμένων μαζών και να αποτρέψει ενδεχόμενες κοινωνικές αναταραχές, χρησιμοποίησε την εξωτερική μετανάστευση. Από το 1956 εντάθηκε ο ρυθμός της και μέχρι το 1960 έφευγαν κάθε χρόνο από την Ελλάδα 100.000 άτομα. Μέσα σε 10 χρόνια το 7% του πληθυσμού εγκατέλειψε τη χώρα προσωρινά ή άλλοτε μόνιμα και από το 1955-1964, οι μετανάστες έφτασαν τους 600.000.

# Ταξινόμηση κειμενικών ειδών κατά Longacre (1976)

|                  |                          |             |              |
|------------------|--------------------------|-------------|--------------|
| βαθεία δομή      |                          | - προβολή   | + προβολή    |
| επιφανειακή δομή |                          | - εντολές   | + εντολές    |
| + διαδοχή        | + χρονολογικό<br>πλαίσιο | ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΑ | ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΑ |
| - διαδοχή        | - χρονολογικό<br>πλαίσιο | ΕΚΘΕΤΙΚΑ    | ΠΑΡΑΙΝΕΤΙΚΑ  |

## Αφηγηματικός – μη αφηγηματικός τρόπος (Γεωργακοπούλου & Γούτσος 1999: 68)

- **Αφηγηματικά κείμενα:** «όσα εκφράζουν γλωσσικά συγκεκριμένες (κατά κανόνα, παρελθοντικές) εμπειρίες που είναι χρονικά διατεταγμένες»  
π.χ. παραμύθια, αυτοβιογραφίες, ιστορικές αφηγήσεις, υπόθεση ταινιών ή τηλεοπτικών σειρών
- **Μη αφηγηματικά κείμενα:** «όσα συμμετέχουν στην ανταλλαγή γλωσσικών πληροφοριών και την προώθηση της γνώσης χωρίς να στηρίζονται στην αφήγηση»  
π.χ. δοκίμια, εγκυκλοπαιδικά άρθρα, ανακοινώσεις, πολιτικοί λόγοι